

ANDRAGOŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE

Andragoško društvo Slovenije - ADS

Slovenian Adult Education Association - SAEA

Šmartinska 134a

1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: + 386 1 58 42 566

Fax: + 386 1 58 42 550

www.andragosko-drustvo.si

Poročilo EAEA o vseživljenjskem učenju v Evropi

Po vsem svetu se z vedno večjo naglico spreminjajo ekonomska, tehnološka, socialna in kulturna okolja. Globalni trgi, nove tehnologije, spreminjajoči se družinski vzorci in naraščajoča geografska mobilnost zahtevajo nove veščine, znanje in fleksibilnost.

Na konferenci Evropskega sveta v Lizboni (marca 2000) so zaključili, da se lahko z izzivi sprememb uspešno spopademo z nenehnim, vseživljenjskim učenjem. Zaključki predsedstva navajajo, da je na začetku 21. stoletja "vseživljenjsko učenje bistvenega pomena za razvoj državljanstva, socialne kohezije in zaposlovanja."

Nacionalne vlade, transnacionalna in internacionalna telesa kot so: EU, OECD in UNESCO, menijo, da je vseživljenjsko učenje nujno za ekonomsko, demokratično in socialno dobrobit ter za razvoj družb, organizacij in posameznikov.

Vizija EAEA za vseživljenjsko učno strategijo

EAEA že vrsto let sodeluje v diskusiji o vseživljenjskem učenju v nacionalni in internacionalni sferi.

EAEA uporablja izraz vseživljenjsko učenje v smislu vse življenje in širom življenja. Ta koncept poudarja dejstvo, da se učenje odvija v množici različnih okolij, ki so vsa enako pomembna in medsebojno povezana.

EAEA je prepričana, da če bi naj vsi ljudje bili udeleženi v vseživljenjskem učenju, ne glede na starost, lokacijo, spol in zaposlitveni status, potem morajo strukture naslavljanja in priložnosti razviti vlade v sodelovanju z vrsto sodelavcev, vključno z nevladnimi organizacijami.

Današnje strukture učenja so dediščina industrijske družbe, v kateri so bili za različne funkcije na različnih nivojih potrebni točno določeni deli znanja. Posledično so bili ljudje avtomatsko razvrščeni v doočene korake izobraževalnega sistema ali delovnega mesta. Ta družba sedaj izginja. V prihodnosti moramo ustvariti sistem vseživljenjskega učenja, kjer bodo potrebe družbe, vsakdanjega življenja in posameznikov prepletene in v katerem bodo splošno znanje, socialna kompetentnost in sposobnost učenja pomembnejši od pridobivanja specifičnih veščin.

Vseživljenjsko učenje je definirano kot vsenamenske učne aktivnosti, bodisi formalne ali neformalne (non- formal in informal). Družba znanja mora nuditi bogate priložnosti za učenje v različnih kontekstih, ki so neodvisni od tega, kje v življenju kdo je - nimajo starostnih omejitev. Vseživljenjsko učenje mora biti osnovano na analizi dostopa ljudi do znanja in učenja in to znotraj različnih kontekstov- formalnega učenja v šoli in na univerzi, neformalnega učenja v večerni šoli, v zasebnih šolah, na delovnem mestu in neformalnega učenja s pomočjo literature, televizije in življenjskih izkušenj.

Vseživljenjsko učenje ne samo da prispeva k ekonomskemu razvoju, polnemu zaposlovanju in modernizaciji trga delovne sile, temveč tudi omogoča posameznikom in skupinam, da sodelujejo v demokratičnem, civilnem in kulturnem življenju, da se borijo proti rasizmu in ksenofobiji, da uživajo v raznolikosti in gradijo socialno kohezijo.

Pravica do učenja vse življenje in širom življenja

"Delitev učenja" vedno bolj škoduje pomembnim skupinam ljudi, vključno s tistimi, ki so zaposleni za polovični delovni čas ali honorarno, nezaposlenim, starejšim in invalidom, tistim, ki morajo za nekoga skrbeti, ki imajo nizko izobrazbo ali nizke prihodke. Na drugi strani ločnice pa so ljudje, ki jim njihove kvalifikacije omogočajo, da dopolnjujejo svoje veščine in ki so vedno bolj sposobni sodelovati in imeti korist od spreminjajočega se ekonomskega okolja.

Tisti, ki so izpostavljeni izključitvi, so dvojno oškodovani. Imajo namreč manj možnosti, da si pridobijo dostop do pomembnih priložnosti, hkrati pa neformalno učenje, v katerem so lahko udeleženi, ni priznано ali pa je podcenjeno. Posledično so talenti in potencialni prispevki mnogih državljanov zapravljeni.

Zaradi vseh teh razlogov in da bi se lahko spopadali z izzivi sprememb 21. stoletja ter s socialno izključitvijo, da bi prispevali k in imeli korist od ekonomskega razvoja in demokratičnega sodelovanja, EAEA podpira pravice posameznikov in skupnosti do vseživljenjskega učenja.

Da bi dosegli priznavanje in izvrševanje te osnovne pravice, sodelujemo z vrsto vladnih, nevladnih in transnacionalnih teles. Prav tako poudarjamo pomembno vlogonevladnih organizacij v omogočanju dostopa do pomembnih informacij in v priznavanju vrednosti tako neformalnega kot formalnega učenja.

Strategija za vseživljenjsko učenje mora imeti celosten, vsestranski pristop. Vseživljenjsko učenje ne sme biti omejeno na instrument za večanje kompetence delovne sile in stimulacijo ekonomske rasti v EU. Vseživljenjsko učenje je namreč prav tako pomembno za premostitev izobraževalne ločnice, za ustvarjanje aktivnega državljanstva ter za razvoj enotne Evrope s trdno demokracijo. V to so vključene tudi nove demokracije vzhodne in srednje Evrope.

Posledice celostnega pristopa

Porušile naj bi se meje med formalno in neformalno izobrazbo ter med osnovnim šolanjem in izobraževanjem odraslih.

Posameznik mora biti sposoben izkusiti delo in obdobja izobraževanja v različnih fazah svojega življenja. Na voljo bi morala biti čas in ekonomska pomoč za tiste, ki ju potrebujejo.

V vseživljenjskem učenju je dejanska kompetentnost prav tako cenjena kot so cenjene formalne kvalifikacije. Učenec mora biti sposoben in se preprosteje gibati med različnimi ponudniki izobraževanja, in sicer formalnega in neformalnega, samoizobraževanja in fleksibilnega učenja. Izobraževanje v bolj formalnih kontekstih mora biti koordinirano z neformalnim, vsakodnevnim učenjem in s priložnostmi neformalnega učenja. Odgovornost za to, da takšna integriranost postane resničnost, nosijo sistem formalnega izobraževanja, politiki, socialni partnerji in ponudniki neformalnega izobraževanja.

V večini evropskih držav dobi poklicno izobraževanje večino finančnih sredstev, namenjenih za izobraževanje odraslih. V prihodnosti morajo biti vse oblike izobraževanja upoštevane v smislu financiranja, priznavanja in sodelovanja.

Pravica do vseživljenjskega učenja mora biti vključena v listino o človekovih pravicah in za cilj mora imeti ustvarjanje vseobsegajoče kulture izobraževanja za vse Evropejce v vseh obdobjih njihovega življenja.

Politično pismeni državljani ne bodo zahtevali samo znanja in razumevanja človekovih pravic, ampak tudi priložnosti za sodelovanje in ustvarjanje sprememb. Učenje aktivnega državljanja ima dve medsebojno povezani in enako pomembni komponenti, in sicer strukturno/politično in kulturno/osebno; z drugimi besedami- kognitivne in emocionalne elemente.

Odrasli učenci so zelo raznolika skupina in njihove potrebe je treba obravnavati individualno; zato mora obstajati izbira metod in oblik kot tudi tem in predmetov učenja. V neformalnem izobraževanju se pogosto uporabljajo nove metode kot so: projekti, fleksibilno učenje, učenje na daljavo in informacijsko komunikacijska tehnologija. Obstaja mnogo oblik neformalnega izobraževanja odraslih: večerne šole, vikend tečaji, seminarji, krajša ali daljša obdobja v zasebnih šolah, ki ustrezajo različnim ljudem v različnih obdobjih.

Kot dodatek k tradicionalnim predmetom kot so jeziki, glasba, umetnost, je neformalno izobraževanje še posebej pomembno v možnostih dostopa do novih in obsežnih področij znanja kot so človekove pravice, varstvo okolja, zdravstveno varstvo, socialna politika in pravice potrošnikov. Neformalno izobraževanje se je izkazalo za zelo koristno pri večanju interesov za udeležbo v demokratični družbi na lokalnih, nacionalnih in evropskih ravneh ter v kulturnem življenju družbe.

Neformalno izobraževanje prav tako igra bistveno vlogo v izboljševanju zaposlovanja tistih, ki so potisnjeni na rob ali izpostavljeni socialni izključitvi, in sicer z uporabo novih pristopov in odstranjevanjem pregrad, kar zagotavlja dostop do možnosti vseživljenjskega učenja.

EAEA- most med različnimi sektorji učenja odraslih

EAEA je povezujoča mreža civilnih organizacij, ki nudijo neformalno izobraževanje s širokim spektrom socialnih stikov na lokalnih, regionalnih, nacionalnih, evropskih in mednarodnih ravneh. Tako virtualno kot v resničnem življenju omogoča pristna shajališča za ljudi, ki delajo na področju izobraževanja odraslih in raziskovanja tega tako v državah članicah EU kot tudi na širšem območju Evrope. Zagotavlja osnovo za ustvarjanje stikov med ljudmi različnih kultur in ozadij ter za izmenjavo informacij o demokraciji in človekovih pravicah v teoriji in praksi.

EAEA zagotavlja možnosti za razmišljanje in raziskovanje različnih idej in kulturnih lastnosti, vključno z osredotočanjem na socialno vključitev, anti-rasizem in upoštevanje spolnih razlik ter posebnih potreb etničnih manjšin.

EAEA namerava posredovati svoje ideje o vseživljenjskem učenju in s tem vplivati na socialni razvoj Evrope kot celote, delovati kot posredovalec med organizacijami, ki iščejo partnerje za izobraževalne projekte in pomagati novim članom v evropskem kooperacijskem kontekstu.

EAEA deluje kot partner v dialogu z ustvarjalci zakonov na nacionalnih in evropskih ravneh in je most do nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, s čimer predstavlja vitalen del civilne družbe po vsej Evropi. EAEA pomaga širiti informacije o razvoju programov in dejavnosti EU, ki

so jih osnovali Socrates, Leonardo da Vinci, Culture 2000 in Evropski socialni sklad.

EAEA ima tudi daljnosežne stike z mednarodnim izobraževanjem odraslih in tako lahko prispeva k dialogu o vseživljenjskem učenju v tretjem svetu.